

پژوهشکده پولی و بانکی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

(۲۹۶)

چالش‌های دست‌بسی ۴ تورم نکر قمی پایدار در اقتصاد ایران

تحلیل وضعیت و توصیه‌های سیاستی

بهار ۱۳۹۵

چالش‌های دستیابی به نرم‌تک‌رزی پایدار در اقتصاد ایران: تحلیل وضعیت و توصیه‌های سیاستی

ویراستار ادبی: فاطمه اثباتی

ویراستاران علمی: زهرا خورشیدی، سید شمس‌الدین حسینی، حسین مجاب، حمید زمان‌زاده،

حسین میثمی، سیدشمیم طاهری

صفحه‌آرا: زهره محمدیان

طراح جلد: علی عبدی

ناشر: پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

چاپ اول: بهار ۱۳۹۵

بها: غیرقابل فروش

شمارگان: ۱۰ نسخه

قطع: وزیری

نشانی: تهران، میدان آرژانتین، ابتدای بزرگراه آفریقا، پلاک ۱۰

کدپستی: ۱۵۱۴۹۴۷۱۱۱ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۷۹۴۹

تلفن پژوهشکده: ۸۸۶۵۷۴۵۰-۵۴

دورنگار: ۸۸۶۵۷۳۹۹

تلفن واحد فروش: ۸۸۶۵۷۴۳۴

پست الکترونیک: publications@mbri.ac.ir

ISBN: 978-600-7796-10-8

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۷۹۶-۱۰-۸

کلیه‌ی حقوق برای ناشر محفوظ است.

مسئولیت مطالب بر عهده‌ی نویسندگان است و لزوماً دیدگاه‌های پژوهشکده پولی و بانکی را منعکس نمی‌کند.

فهرست مطالب

فصل اول: نظام هدف‌گذاری تورم و چهارچوب ارتباطی بانک مرکزی	
مقاله	
۵	الزامات نهادی سیاست‌گذاری پولی صحیح برای پایدارکردن نرخ تورم تک‌رقمی علی بهادر، سعید بیات، هومن کرمی، سیدعلی مدنی‌زاده
یادداشت‌ها	
۵۹	مدیریت تنظیمات در دستیابی به نرخ تورم تک‌رقمی هومن کرمی، سعید بیات، سیدعلی مدنی‌زاده
۷۱	پیش‌نویس قانون بانک مرکزی و الزامات هدف‌گذاری تورم زهره خوشنود
۸۵	لزوم اصلاحات ساختاری پایدارکننده نرخ تورم تک‌رقمی در شبکه‌ی بانکی: شواهدی از بروز نفوذ بخش مالی-بانکی بر سیاست‌گذاری پولی علی بهادر
۹۳	تاریخ‌نگاری شش دهه سیر تغییرات نرخ تورم: راکت‌سازان، یک بررسی آماری حمید زمان‌زاده
۱۰۵	افق زمانی گذار به نرخ تورم تک‌رقمی پایدار در سایه‌ی سیاست‌های پولی و ارزی حمید زمان‌زاده
۱۲۱	تحلیل هزینه-فایده‌ی نرخ تورم تک‌رقمی پایدار رامین مجاب
۱۳۳	شواهدی از رفتار قیمت‌گذاری در سطح خرده‌فروشی در نرخ‌های تورم کم و زیاد سعید بیات، سیدعلی مدنی‌زاده
۱۴۱	فضای سیاست‌گذاری جدید برای تحقق اهداف سیاست پولی: مطالعه‌ی موردی ایران حسین باستانزاد
۱۵۳	مدیریت بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی: پیش‌شرط تحقق نرخ تورم تک‌رقمی مریم همتی
فصل دوم: ایجاد قاعده‌ی مالی و سیاست ارزی	
یادداشت‌ها	
۱۷۱	اثر تغییرات نرخ ارز در قیمت‌های داخلی سجاد ابراهیمی، سیدعلی مدنی‌زاده

۱۸۳	قواعد مالی و هدف گذاری تورم ژاله زارعی
۱۹۷	پایداری مالی با رویکرد کسری پایدار مخارج جاری دولت در ایران ماریه عزیزی‌راد
	فصل سوم: اصلاح ساختار بدهی‌های دولت و عملیات بازار باز
	مقاله
۲۱۳	چالش‌های الزامات فقهی استفاده از چهارچوب نوین سیاست‌گذاری پولی در نظام بانکی کشور کامران ندری، حسین میثمی
	یادداشت
۲۳۳	طراحی ابزارهای اسلامی جهت عرضه تسهیلات قاعده‌مند توسط بانک مرکزی: چهارچوبی جهت سیاست‌گذاری پولی در بازار بین‌بانکی حسین میثمی، حسین قلیان
۲۴۵	طراحی انواع اوراق بهادار اسلامی (صکوک) جهت عملیات بازار باز: تحلیلی از دیدگاه معیارهای فقهی-اقتصادی حسین میثمی
۲۵۷	کاربرد اوراق بهادار با پشتوانه‌ی دارایی بهت سیاست‌گذاری پولی: دلالت‌هایی برای اصلاح قانون عملیات بانکی بدون ربا علی بهادر، حسین میثمی
۲۷۱	آسیب‌شناسی اوراق مشارکت بانک مرکزی از دیدگاه فقهی-اقتصادی: دلالت‌هایی بر لزوم تقویت ابزار فعلی عملیات بازار باز در نظام بانکی کشور حسین میثمی
۲۸۳	شناسایی و ارزیابی ابزارهای سیاست پولی منطبق با شریعت در نظام بانکی اسلامی کشورهای مختلف لیلا محرابی
۲۹۷	طراحی اوراق بهادار اسلامی تورم‌پیوند در نظام مالی ایران رسول خوانساری، امیرحسین اعتصامی
	فصل چهارم: تأمین مالی غیرتورمی تولید و کاهش اصطکاک مالی
	مقاله
۳۱۹	سه‌گانه‌ی ناممکن: توسعه‌ی مالی، ثبات مالی، و ثبات پولی در اقتصاد ایران مهران ابراهیمیان، سیدعلی ملبنی‌زاده، امینه محمودزاده، فرهاد نیلی

یادداشت‌ها

- ۳۶۱ شمول مالی در ایران: مقایسه‌ای بر اساس معیارهای پایه‌ای گروه ۲۰
مجید عینیان
- ۳۷۷ نگاهی به برخی کاستی‌های بازارهای مالی ایران در مسیر دستیابی به ثبات قیمتی:
تحلیل نقش بسترهای عملیاتی و سازوکارهای انتقال پولی
علی بهادر

فصل پنجم: نظارت بر افزایش سلامت بانکی

یادداشت‌ها

- ۳۸۷ رتبه‌بندی شفافیت مالی بانک‌ها در شبکه‌ی بانکی
هادی حیدری، اعظم احمدیان
- ۴۰۱ کلان‌نگاری بانکداری سایه‌ی ایران
مهشید شاهچرا، ماندانا طاهری، محمدابراهیم ضلی
- ۴۱۵ آسیب‌شناسی اقلام زیر خط ترازنامه شبکه‌ی بانکی کشور
مهشید شاهچرا، ماندانا طاهری
- ۴۳۷ تحلیل سازوکار تعدیل نسبت کفایت سرمایه در دوره‌ها: رکود و رونق
زهره خوشنود، مرضیه اسفندیاری
- ۴۴۹ الزامات نرخ تورم تک‌رقمی: استحکام سلامت مالی بانک
هادی حیدری، اعظم احمدیان
- ۴۵۹ آثار مؤلفه‌های بخش حقیقی و رشد قیمت دارایی‌ها در مطالبات خارج بانک‌ها
حسین باستانزاد، هادی حیدری، محمدولی پور پاشاه

پیش‌گفتار

از پایان جنگ تحمیلی تا انتهای سال ۱۳۹۳، متوسط قیمت‌هایی که مصرف‌کنندگان با آن مواجه بوده‌اند ۱۰۶ برابر شده است. امروزه این مقدار رشد قیمت‌ها موضوعی غیرعادی محسوب می‌شود. با توجه به آمارهای بانک جهانی، در سال ۲۰۱۴ در میان ۱۴۴ کشوری که داده‌ی تورم برای آنها گزارش شده، ایران دارای رتبه‌ی ۱۴۲ است و تنها اقتصادهای بلاروس و مالاوی به‌طور متوسط تورمی بالاتر از تورم ایران داشته‌اند. عقیده‌ی عموم اقتصاددان‌ها آن است که ثبات یکی از عوامل مهم تعیین‌کننده‌ی رشد بلندمدت است. تاریخ اقتصادی ایران و شواهد تجربی اقتصادهای دیگر نشان می‌دهد تورم‌های بالا بی‌ثبات‌اند. از طرف دیگر، ممکن است اهداف مختلفی برای سیاست‌گذاری ری می مطرح شود، اما این اتفاق‌نظر وجود دارد که هدف اولیه‌ی این نوع سیاست‌ها تضمین ثبات است. این سیاست‌ها اقتصاد کلان است.

هدف از برگزاری همایش سالانه‌ی سیاست‌های پولی و ارزی هم‌افزایی نظریات و پژوهشگران و سیاست‌گذاران در مورد وضعیت اقتصادی کشور و اهداف کوتاه‌مدت و میان‌مدت سیاست‌گذاری‌های کلان، اولویت‌های اهداف، شناسایی مشکلات رسیدن به آنها، و ارائه‌ی راهکارهایی برای حل آن مشکلات است. ما در بیست‌وپنجم سیاست‌های پولی و ارزی به تبیین ضرورت رسیدن به تورم تک‌رقمی پایدار به‌عنوان مهم‌ترین هدف بانک مرکزی در وضعیت کنونی اقتصاد، شناسایی ریسک‌ها و توانایی‌های این هدف، و ارائه‌ی پیشنهادها و سیاست‌های لازم پرداخت. در این خصوص، بررسی و درک کفایت جنبه‌های نهادی و تدوین سیاست‌ها در حوزه‌های پولی، ارزی، بانکی، و اعتباری در دستور کار گذاشته شد.

این همایش بر پایه‌ی چهار محور با عناوین «الزامات سیاستی گذار به تورم تک‌رقمی»، «الزامات نهادی برای حفظ و پایداری تورم تک‌رقمی»، «ارتقای سلامت بانک برای تأمین ثبات مالی» و «اصلاح بازار اعتبار و تجدید ساختار مالی بنگاه‌های اقتصادی» برگزار شد. در هر محور، تمرکز بر استفاده از عقاید صاحب‌نظران و متخصصان داخلی و خارجی در حوزه‌ی مربوط بود. سخنرانی‌های کلیدی با هدف مطرح‌شدن مهم‌ترین دیدگاه‌ها، مقاله‌های سیاستی بر پایه‌ی مهم‌ترین و معتبرترین پژوهش‌های علمی، میزگردهای سیاستی برای بحث و تبادل نظر در زمینه‌ی نتایج به‌دست‌آمده، میزگردهایی برای مطرح‌کردن برخی موضوعات چالشی، یادداشت‌های سیاستی به هدف مخاطب قرار دادن سیاست‌گذار و مقالات فراخوان علمی-پژوهشی ازجمله‌ی محصولات محورهای مختلف همایش‌اند. ذکر این نکته لازم است که برای

نهایی شدن نظرها و مطرح شدن چکیده‌ای از مهم‌ترین مباحث در فرصت محدود همایش، نسخه‌ی اولیه‌ی مقاله‌ها و میزگردها قبل از همایش ارائه و/یا برگزار شد. اگرچه همانند روال همایش‌های گذشته محصولات همایش در مجموعه‌ی مقالات علمی-پژوهشی و مجموعه‌ی مقالات و یادداشت‌های سیاستی منتشر می‌شود، در همایش بیست‌وپنجم خلاصه و جمع‌بندی مهم‌ترین مطالب مطرح شده در قالب متن حاضر تهیه شده است.

پژوهشکده‌ی پولی و بانکی